

ספר בְּאֵר לַחֵי רֵאִי

ובו יתבארו ח"י כללים נפלאים, מתוקים מדבש ונופת צופים, כולם זכים כולם ברים, מזהב ומפז נבחרים, כאשר עיניך תחזינה מישרים • אל תקרי כללים אלא כלים, כאשר הם כלים מכלים שונים, מאירים ומזהירים בסוד ישרים, כנופך יהלום וספירים, לקבל בהם אורות יקרים • כולם מן הבאר ניגרים, באר חפרוה שָׁרִים, הלא הם שני המאורים, להאיר לארץ ולדרים, בעבור יצללו במים אדירים • הראשון הוא המאור הגדול והרחמן, אשר ייקרא שמו רבי נחמן, והשני הוא המאור הקטן, אך איתן הוא וצייתן, הכי קרא שמו רבי נתן • ומי הבאר חיים ומפרים, ממנה ישקו כל העדרים, עקודים נקודים וברודים, הלא המה זקנים ונערים, עם בעלי בינה מובחרים • כי אלו הח"י כללים, לכל באי שער הספר ליקוטי מוהר"ן הם נצרכים, שכן ללמדו בעיון המה חפצים גם נכספים, ועל ידם תהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים

אשר אספם איש טהור ואף ערכם

הלא הוא הרה"ח

רבי אברהם ב"ר נחמן זי"ע

בעל ספר ביאור הליקוטים

ובאו כולם יחדיו ונקבצו בזה הספר כעמיר גורנה
איש על מחנהו ואיש על דיגלו לצבאותם
ונערכו שוב בלשון צחה וקלה השוה לכל נפש
בתוספת ביאור נרחב לעובדא ולמעשה
דבר דבור על אופניו

ובעבור תישלם כל המלאכה
נוספו בזה הספר הנכבד הקדמות רבות ויקרות
על דרך העיון עפ"י הח"י כללים
אשר יהיו ללומדים לחיזוק עצום ולתועלת מרובה

בעזר השי"ת

אברהם פלג בן מו"ר אבי יצחק הכהן

פעיה"ק ירושלים תוכב"א

בְּאֵר לְחַי רֵאִי

ניתן להשיג את הספר בחנויות
הספרים וכן אצל המפיצים

לפרטים ניתן לפנות:
0799-27-60-30

מודעה רבה לאורייתא

ספר זה מבאר דרך ושיטת עיון בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
והנו ספר בסיס ומפתח לסדרת הספרים הנפלאה
מנחל בדרך ישתה
אשר נכתבה במסגרת שיעור שבועי של הליכה עם תורות.

לשמיעת והורדת התורות ניתן להכנס לאתר:

<https://or-hanachal.co.il>

כמו כן ניתן לשלוח בקשה למייל הבא,
וישלח קישור מתאים:
or.hanachal148@gmail.com

בקשה מכל המעיין בספר

מאחר ואי אפשר לבר בלא תבן, על כן בקשתנו שטוחה
מכל אשר ימצא טעות, שיודיענו נא בטובו ואל ימנע טוב
מבעליו, למען נוכל לתקן זאת בע"ה במהדורות הבאות.
כמו כן, הערות והארות יתקבלו בברכה!

הוצאה ראשונה, טבת תשפ"ג

יו"ל ע"י מכון אור הנחל
רח' יוסף בן מתתיהו 10
ירושלים, תובב"א

©

כל הזכויות שמורות

הגהה ועריכה לשונית

רווח לאוניר

סדר ועימוד, עיצוב גרפי

עמירם יוסף קדוש

055-6684412

ההסכמות הן על סדרת הספרים 'מנחל בדרך' ו'שתה' וסודרו כפי סדר קבלתן

הרב שמואל משה קרמר

מח"ס מעיינים בנחלים

נשיא תלמוד תורה ברסלב ירושלים

ורו"כ אור הנעלם ברסלב

רח' יוחנן מזרחי 8, טל: 02-5829514

עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד, ער"ח שבט תשע"ח

כבוד אנ"ש היקרים, מתפללי בית המדרש ע"ש רבינו הקדוש, רבי נחמן
מברסלב זיע"א דשכונת 'מקור ברוך', ה' עליהם יחיו
שלומכן ישגא מאד

שמעתי ושמח לבי, כי זכיתם להמנות על דבר ה', להקים חבורה ללימוד
בצוותא את תורת רבינו הקדוש בעיון, עפ"י הכללים שהתווה מוהר"א ב"ר נחמן
מטולטשין זיע"א, וללכת עם כל תורה במשך פרק זמן, כרצון וכציווי רבינו
הקדוש זיע"א.

מה מאד עלזו כליותי, בשמעי כי עומדים אתם להוציא לאור עולם חיבור
הנקרא בשם מנחל בדרך ו'שתה, ובו חידושין דאורייתא על תורה רפ"ב שנתחדשו
בבי מדרשא, תוך כדי הלימוד והשיעורים אשר נמסרו ע"י האברך כמדרשו, הלן
בעומקה של תורת רבינו הקדוש, הרב אברהם פלג כהן הי"ו.

אמנם, מפאת קוצר הזמן וטרדותי כי רבו, אין שעת פנויה לעבור על החיבור
כולו. ברם שמתי עיני זעיר פה זעיר שם, ונוכחתי כי הדברים ערבים ומתוקים.

כה לחי, להוסיף כפליים לתושיה. חזקו ואמצו ועשו חיל, ואורו של רבינו
יאיר לכם הנתיב להשכיל בכל אשר תפנו, ותהי עליכם ברכת ה' להצליח חפצכם
בידכם, להבין ולהשכיל, ללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי התורה
הזאת.

הכו"ח באהבה רבה ובאהבת עולם

לכבוד הצדיק, תורתו ולומדיה

הרב בצלאל ברוך פרידמן

ר"מ כולל צמח צדק ירושלים העתיקה ת"ו
כותב ועורך תורות הגרי"מ שכטער שליט"א

בעזהש"ת, אלול תשע"ח

לידידי איש תבונות אציל הנפש מקים עולה של תורה בביהכ"נ ע"ש רבינו הקדוש שבשכונתנו 'מקור ברוך' פעיה"ק ירושלים ת"ו, האברך כמדרשו חו"ב טובא הרה"ח הנעלה רבי אברהם פלג הכהן שליט"א.

שמחתי בראותי את חידושיך ורעיונותיך על התורה 'אזמרה', שרבינו הקדוש זירז אותנו והזהירנו למען טובתנו ותכליתנו הנצחית ללכת תמיד עם התורה הזאת, ונדפסו בספר רב הכמות ורב האיכות, ושמו נאה לו - מַנְחֵל בְּדֶרֶךְ יְשׁוּתָהּ, וזכית לעיין בה טובא ולפלפל בה כדבעי, כמו שרבינו ז"ל הורנו לעיין בתורתו הקדושות ולחדש בהם כפי היכולת, הפוך בה והפוך בה דכולה בה, ומהחלק שראיתי אורו עיניי מרוב בהירותם ועמקותם, ובמיוחד במה שאתה מיישב את הדברים בעמל רב ובעיון עמוק בדרך של 'מיניה וביה' עפ"י הח"י כללים הידועים, וכבר העיד עליהם הגאון החסיד רבי משה קרמר שליט"א 'שהדברים ערבים ומתוקים'.

תתברך מפי עליון שתזכה לעמול בתורה הקדושה בהרחבת הדעת ובשלוות הנפש עוד רבות בשנים בבריות גופא ונהורא מעליא, ותראה נחת דקדושה מכל צאצאיך, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, וזכות רבינו הקדוש תגן עליך ועל כל משפחתך שימשיכו ללכת בדרך הסלולה לנו מרבינו הקדוש עד בוא ינון במהרה אכ"י"ר.

הכו"ח בהוקרה ובידידות על כל מפעליך,

הרב דן בינדר

מחבר סדרת הספרים מחנה דן
פירוש וביאור בעיון ובעומק
התורות מהספה"ק ליקוטי מוהר"ן

בס"ד

הנה בא לידי הקונטרס היקר מַנְחֵל בְּדֶרֶךְ יִשְׁתָּהּ, ביאורים וחיידושים במאמר הקדוש 'אזמרה לאלקי בעודי', שנתחבר בדיבוק חברים ע"י החסיד החשוב והיקר רבי אברהם פלג כהן שליט"א ובני חבורתו היקרים.

מה אומר ומה אדבר, הרי כבר שומעים פעמי הגאולה הולכים וקרבים, וכמו שאמר רבינו הקדוש שהלימוד בספרו הוא אתחלתא דגאולה. ולכאורה אינו מובן, הרי כבר לומדים ספרו הקדוש מאז יצא לאור והיכן היא הגאולה?! אמנם יש לימוד ויש לימוד. כי יש שלומד ספרו הקדוש בכל יום ויום, תמידין כסדרן, ואעפ"כ אין הלימוד הזה עיקר חייו וחיותו, כי עיקר החיות דקדושה הוא מקבל משאר לימודים ומעבודות אחרות. ויש שלומד ספרו הקדוש, ועל הלימוד הזה הוא מכוין בכל יום: 'בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך, ונשמח בדברי תלמוד תורתך וכו' כי הם חייו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה', כי כל חיותו היא מהלימוד הזה, היינו מתורת מורו ורבו הוא רבינו הקדוש, ובתורתו הקדושה הוא הוגה ולומד יומם ולילה.

ואכן כל המעיין בחיבור דנן יראה שאצל המחבר היקר ובני חבורתו, הלימוד הזה הוא העיקר בחייו, והוא מסלסל ומפלפל בדברי רבינו הקדוש עפ"י הח"י כללים שגילה ופירסם הצדיק הקדוש הראב"ן זצ"ל, בפרט עפ"י הכלל הראשון והעיקרי שבכולם, שכל דברי רבינו הקדוש בתורתו הקדושה מתפרשים מיניה וביה (והכלל הזה מבואר בדברי רבינו הקדוש בעצמו וכן בדברי התלמיד הגדול מוהרנ"ת, כמבואר במקום אחר).

ואי אפשר לתאר גודל השמחה העצומה למראה הגדול והנפלא הזה, שיתקבצו יחד קיבוץ גדול של חסידים ללמוד תורת רבינו הקדוש בעיון אמיתי, לבקש לחתור ולדייק בדבריו הקדושים בכל דיבור ודיבור שיצא מפיו הקדוש, להבין ולהשכיל דבריו הקדושים אחרית דבר מראשיתו וראשיתו מאחריתו, כי כל מאמר של רבינו הקדוש קשור ומחובר, ונעוץ סופו בתחילתו ותחילתו בסופו וכן

באמצעו ובצדדיו, כמבואר בדברי מוהרנ"ת בהקדמת הליקוטי מוהר"ן. וכל זאת רואים בפועל בחיבור דנן, שניכרת בו היגיעה וההשקעה הגדולה בדברי רבינו הקדוש, והמחבר היקר מסלסל וקופץ מהרישא לסיפא, ושוב מסלסל ומדלג לצד זה של התורה, ומשם לצד השני, והנה הוא שוב ברישא וכו' וכו'. ובכל מקום הוא דולה החספא ומגלה המרגניתא, עד שמאירות ומרצדות האבנים הטובות זו לזו, וכולם מתחברות יחד לאור יקר נעים ונפלא.

והנה מלבד התועלת הנפלאה שיש לכלל ישראל בהלימוד הזה, בפרט ע"י קיבוץ גדול של חסידים יקרים, כי זוהי ממש אתחלתא דגאולה וכנ"ל, יש בזה גם תועלת עצומה לכל אחד ואחד מבני החבורה, הן מצד שע"י הלימוד הזה יזכה ביותר לגאולת נפשו, לצאת מגלות והשיעבוד לתאוות והמדות הרעות (כמבואר בליקוטי מוהר"ן סימן קא, עיין הקדמת הספה"ק ביאור הליקוטים), והן מצד שע"י הלימוד הזה יזכה להתקרבות גדולה לרבינו הקדוש, כי עיקר ההתקרבות לרבינו הקדוש הוא ע"י הלימוד בעיון תורתו הקדושה (עיין ליקוטי הלכות, הלכות שלוחין, הלכה ה).

כי עיקר גדולת רבינו הקדוש אינה מאירה אלא בתורתו הקדושה, בחינת 'תורה אור' (בפרט עפ"י המבואר בליקוטי מוהר"ן סימן קצב, שבאותיות ותיבות תורתו של הצדיק נרשם בהם פניו ושכלו ונשמתו), ועיקר גילוי גדולתו הוא דייקא ע"י שלומדים תורתו הקדושה מיניה וביה ועפ"י הח"י כללים, שרק ע"י הלימוד הזה נתגלית נוראות חכמתו העצומה, שכל דבריו הקדושים מקושרים בקשרים נפלאים ונוראים, הרישא והסיפא וכו', כנ"ל. וככל שמתגלית ללומד גדולת רבינו הקדוש כמו כן הוא מתבטל אליו וזורק כל שכלו וחכמתו, כי טבע הקטנות שמתבטלת לפני הגדלות (כמבואר בליקוטי מוהר"ן סימן קלה), שע"י עיקר קנין דעת רבינו הקדוש, ועיקר ההתקרבות אליו, בבחינת 'אילו ידעתיו הייתי'.

ומי יתן שיתרבו עוד ועוד חבורות יקרות ללמוד ולהבין העמקות הגדולה והנפלאה שבתורת רבינו הקדוש. כי הלימוד בחבורה, ע"י שמקבלין דין מן דין, זוהי עיקר הדרך היותר מסוגלת להבין ולהשיג העמקות הנפלאה שבתורת רבינו הקדוש. ועי"ז יתרבו הספרים על תורת רבינו הקדוש, שע"י נשלמת תורת רבינו הקדוש (עיין ליקוטי מוהר"ן סימן סא אות ו), היינו שמאירה יותר ויותר, ועי"ז יתרבו עוד יותר החבורות, עד שפתאום יבוא האדון, ואז יוקמו ישיבות רבות, שבאלו הישיבות ילמדו תורה א' אשרי תמימי דרך', ובאלו הישיבות ילמדו תורה ב' אמור אל הכהנים וכו' וכו' (עיין שיח שרפי קודש חלק א, אות תשטז).

והנני לברך ברכת הדיוט את המחבר הכהן רבי אברהם פלג שליט"א, שיוסף
ללמוד וללמד תורות רבינו הקדוש בקיבוץ חברים, להתייגע ולהעמיק בדברי
רבינו הקדוש עפ"י הדרך הקדושה שסלל הראב"ן זצ"ל, היינו ללמוד תורת רבינו
הקדוש מיניה וביה ועפ"י הח"י כללים (כמעשהו הנפלא בחיבור זה), והעיקר
- שיזכה לסייעתא דשמיא לכיין כל דבריו לאמיתה של תורה, עד שיאירו דברי
רבינו הקדוש באור גדול יקר ונפלא, אור חדש על ציון תאיר.

הכו"ח לכבוד רבינו הקדוש,

י' י"י

הרב ניסן דוד קיוואק

ישיבת מאירת עינים

רח' הרב סורוצקין 33

פיעה"ק ירושלים תובכ"א

בעזה"ת

טז תמוז, תשע"ט

בספר משלי (כב) נאמר: "חֲזִיתָ אִישׁ מְהִיר בְּמִלְאֲכָתוֹ לְפָנָי מְלָכִים יִתְיַצֵּב בַּל יִתְיַצֵּב לְפָנָי חֲשָׁכִים", ואמרו חז"ל (מדרש שיר השירים, פרק א), שזה שלמה בן דוד שהיה זריז במלאכתו והקדים בנין הבית לפני ביתו. עוד נאמר שם, שמה שכתוב 'מהיר במלאכתו', זה נאמר על כל שהוא משמש את רבו כראוי, שיזכה למה שכתוב: 'לפני מלכים יתיצב', עיין שם.

מאז שהכרתי את ידידי הרב אברהם פלג הכהן שליט"א לפני שנים רבות, ראיתי איש מהיר במלאכתו, מבקש ומחפש לפי כחו להבין בדברי רבינו הקדוש ז"ל, וכל כוונתו 'לשמש את רבו' ולפעול שאחרים יבינו איך לעיין ולראות בדברי רבינו הקדוש, והכל למען יטעמו וימצאו את מה שיש לזכות לטעום בלימוד העיון בליקוטי מוהר"ן, וזאת הקדים לפני הכל ועל זה מסר נפשו וביתו, להיות זריז במלאכתו, מלאכת מחשבת הדורשת יגיעה רבה מאד.

שנים הרבה של יגיעה ועיון, שעות רבות של עיון, פלפול וסלסול, בקשה וחיפוש, הביאו לכתיבת חידושים וביאורים מסודרים בטוב טעם ודעת דבר דבור על מקומו ודרכו, והנה עתה זכה לסדר חיבור יקר בשם מַנְחֵל בְּדֶרֶךְ יִשְׁתָּה אשר בו כמה חלקים ופרקים, פרק בו פותח לבאר דרך העיון איך להתחיל לבוא ולהבין בהח"י כללים אשר סידר מוריניו הרב ראב"ן ז"ל, המובאים בתחילת ספר ביאור הליקוטים, ומסדר קיצור דרך מעיקרי הדברים של כל כלל וכלל, פרק שבו מסביר בטוב טעם כמה עצות יסודות ודרכים, איך לשים לב להתבונן ולראות בדבר רבינו ז"ל, כדי להכיר קשרי כל ענין וכו', ולראות איך ביאור מה שנאמר ברישא נמצא בתוך התורה וכו', ועוד נקודות חשובות המועילות למעיין להסתכל בעין בוחנת על הנאמר עפ"י מה שביאר בכלליות דרך הכללים, ואחרון חביב בביאור פרק שבו מאיר לנו אור לראות טוב, למצוא הנקודות שבמאמר 'אזמרה' (ליקוטי מוהר"ן סימן רפב), שבו מראה תוקפו וגבורתו, ומאריך לסדר רעיונות וסברות שמראים על מציאות הלימוד לאור הנ"ל, ומה שכתוב בכלל הראשון של מוריניו הרב ראב"ן

ז"ל, למצוא איך נכונים הדברים, איך הרישא והסיפא והאמצעייתא מפרשים ומבארים זה לזה, וזאת מכח עריכת הדברים כשולחן ערוך לפני הלומד דבר דבור על מקומו, ובעבודה גדולה וקשה זו של סידור כל הצדדים של כל ענין, זכינו לביאור זה על מאמר 'אזמרה' שיהיה לתועלת גדולה לכל מבקש לראות מציאות הלימוד בעין בוחנת זו, עפ"י אריכות הדברים המוזכרים, ולהבין בדברי רבינו ז"ל במאמר 'אזמרה'.

התועלת הגדולה שנמצא בכל לימוד ועיון בדברי רבינו ז"ל היא גדולה מאד, אך דא עקא שזה ידוע רק למי שזכה להתייגע וכו', עד שכבר זכה לטעום טעם זה, כמבואר בחיי מוהר"ן (סימן תקצד) במה שמתגלה גדולת עמקות ומתיקות דברי רבינו ז"ל, במה ששם מוסיף לאמר, 'שכל זה אי אפשר לבאר בכתב כי אם למי שנכנס קצת בהבנת עומק דברי רבינו ז"ל. אשרי הזוכה לטעום נועם מתיקת עמקות תורתו אשר אין דוגמתה', ועיין שם (סימן שמח), 'בהתורה שלי יש עמקות וכו' ומי שיש לו עינים וישים דעתו ולבו היטב לדברי רבינו ז"ל, יבין מעט מזעיר מעוצם העמקות הנפלא שיש בספריו, אשר לא נמצא דוגמתם בשום ספר שיהיה בדבריו עמקות נפלא ונעים כמו בספריו הקדושים', ועיין שם (סימן שמו), 'שצריכים ללמוד אותו הרבה עד שיהיה שגור בעל פה וכו', ואמר שטוב לקבוע לעצמו שני שיעורים ללמוד ספריו הקדושים, שיעור אחד פשוט וכו', ושיעור אחד ללמוד בעיון גדול. כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו'.

והנה הכרת מתיקות התורה, אשר היא קרובה להשגת כל אדם, זאת ידוע מהטעם המתוק של איזה חידוש בגמרא, וכפי שמובא (ליקוטי מוהר"ן תניינא סימן עח), שמי שטועם טעם זה, איך שייך שיבטל מזמנו מהלימוד, עיין שם. הרי שבלימוד הגמרא נמצא יסוד דרכי העיון והדרך לכל אדם לבוא למתיקות התורה, כאשר השער למצוא עמקות מתיקות הלימוד בדברי רבינו ז"ל הנ"ל, זאת דורש עיון בדברי מוהרנ"ת ז"ל, ויגיעה גדולה שמביאה למציאת הגנוז בקשרי המאמר לפי מה שנזכר לזה בדרכי הכללים הנ"ל. והנה בספר 'דרכי התלמוד' למהר"י קאנפאנטון, הגאון מקסטיליה (מובא בבית יוסף, יורה דעה סימן ערה, הוא היה רבו של מהר"י בירב, רבו של מרן הבית יוסף), מסודרים חמישה שלבי העיון: הבנה כללית, דיוק וגילוי הכלל העולה, הערכה ועיון מה צודק וכו', מציאות היסוד והסיבה, ואז למצוא השאלה והסברא בחוץ, וכל זה מרומז במה שכתוב: "אָז רָאָה וַיִּסְפְּרָה" וגו'. רבים מהמבארים דרך זו באים למסקנה, שכאשר חסר לאדם כח תפיסה וזיכרון שלם כזה, עיקר העצה היא לערוך בכתב עיקרי הסברא שבכל שלב, ויארץ בכתב צדדי

הענין, ואז יוכל להתבונן ולמצוא הצלחה לפי כחו. והנה דברים אלו נכונים מאד גם ליגיעת מציאות הכללים בלימוד העמוק בדברי רבינו ז"ל שהם עמוקים מאד מאד, ובודאי נדרש לזה עריכת דברים, והעריכה שמביאה לעין בוחנת מה נכון ומה שייך לקשר שני ולשלב שני וכו', וכל זה אפילו לבחינת כלל אחד, ומכל שכן שיש להמשיך בהשגת המתגלה עפ"י עוד כללים, שבכל אחד נצרך הבחנה, תפיסה ובדיקה.

לזאת יש לנו להודות למחבר היקר, הרב אברהם פלג הכהן שליט"א, על עוצם היגיעה להעלות על פני הכתב באריכות כל צדדי הסברות ודרך הקשר, לראות בעין בוחנת צדדי נטיית הדברים בכמה דרכים וקשרים לכל צד, ולהכיר חיפוש הסברות שביסודות דרכי הכללים, וביאור במאמר הנ"ל בדרך זו באריכות, שנותן לנו הכלים לראות ולהתבונן בקשרי הדברים שמונחים לפנינו כשולחן ערוך, ואז גם אנו נוכל להבין דרכינו מה צודק וכו', ומה יביא לנו תועלת להבין למעשה.

הטרדות הרבות אשר סבבוני מנעו ממני לעבור על כל הספר, אבל מתוך מה שראיתי, יש בזה פתח להבין יותר בהח"י כללים, ולמצוא הכח לעיין לאורם בדברי רבינו ז"ל, לראות מה הדרך אשר יבוא לתכלית הנרצה, להסתכל בעין אמת על כל מאמר מה יש לקשר ומה מתפרש ע"י הנמצא בו, להבין בהתורה מיניה וביה כמו שהורה לנו מוריניו הרב ראב"ן ז"ל לעסוק בזה באמת ובדרך שקיבלנו מזקני אנ"ש, ומתוך מה שהדברים ערבים ומתוקים וערוכים בטוב טעם, ובהם מדגיש כמה פעמים שאינם להלכה ולמעשה, רק בדרך אפשר, כדי שנוכל להתבונן ולהתעורר לשום לב לעיין לברר עי"ז הסברה הישרה והטובה, לזכות ללימוד העיון כראוי איש לפי דרכו בדרך אמת, על זאת יש לנו להכיר תודה וגם לחזק ולאיישר חיליה לאורייתא.

לזאת אבוא בכרכת הדיוט לחזק ידי המחבר להמשיך לבקש דבר אמת בתורת רבינו ז"ל, וללכת הלאה בדרך הכבושה, עצת האמת של רבינו ז"ל, להגדיל תורה ולהאדירה לאורך ימים ושנים טובות ומבורכות, לשבת באהלה של תורה מתוך הרחבת הדעת, סייעתא דשמיא, ובריות גופא ונהורא מעלייא עד ביאת הגואל במהרה בימינו.

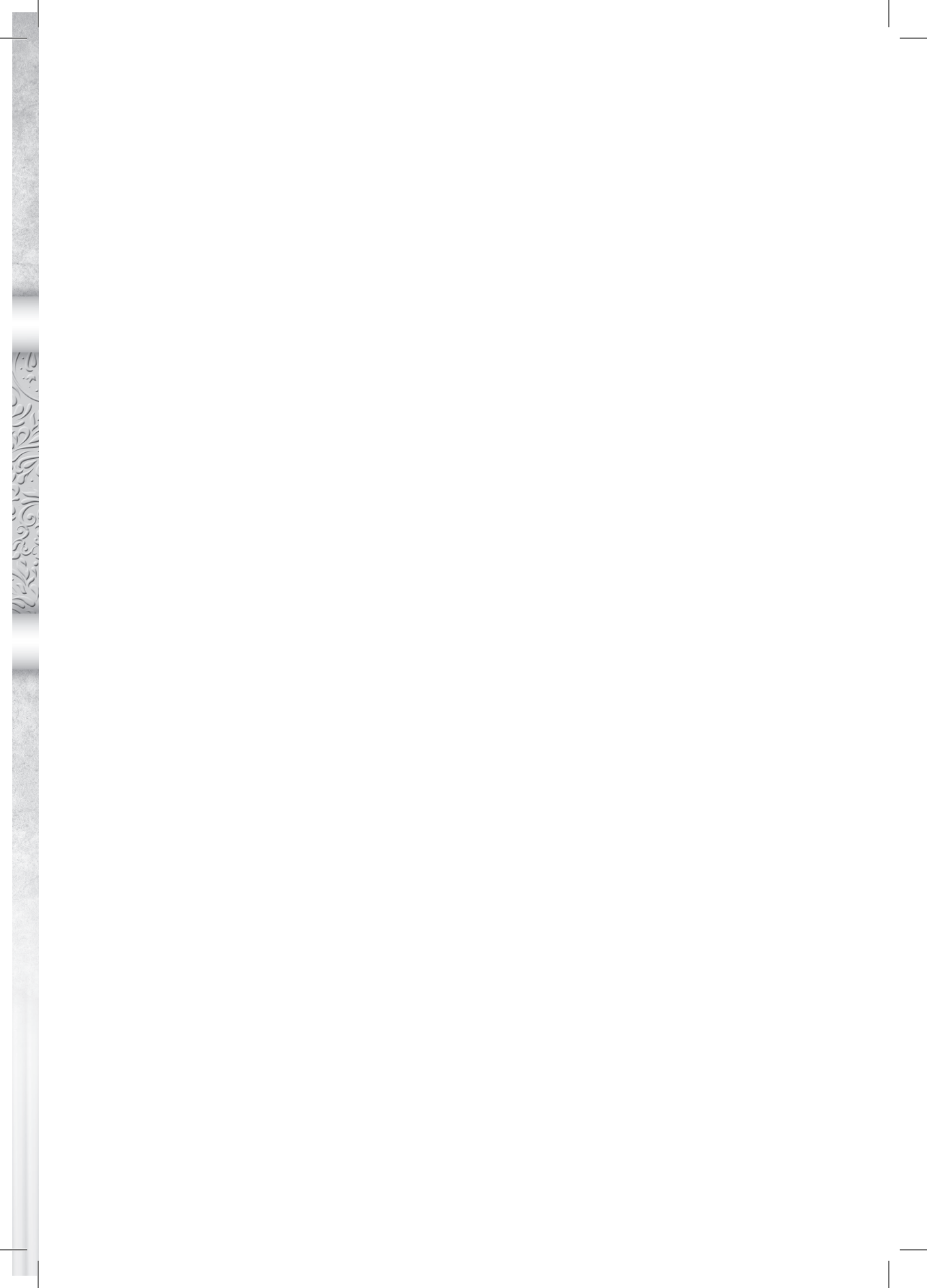
הכו"ח בברכה ומצפה לישועה

תוכן העניינים

שסז	הכלל השמיני - אורות וכלים.....	יא	אקדמות מילין.....
שפא	הכלל התשיעי - יחידי הדורות.....	טז	פתיחה.....
תט	הכלל העשירי - משנה מדרכו הרגילה.....		פרק ראשון - לחוק ולעורר
הכלל האחד עשר - הפשט וההשגה עולים בקנה אחד.....	תלט	כז	חזיון והתעוררות ללימוד בעיון.....
הכלל השנים עשר - שני הפכים בנושא אחד.....	תנט		פרק שני - ואכל וחי לעולם
הכלל השלושה עשר - אמונה בידיעה רוחנית.....	תפה	מא	משמעות הח"י כללים.....
הכלל הארבעה עשר - אין עוד מלבדו.....	תקיג		פרק שלישי - וחי בהם
הכלל החמישה עשר - עיקר הרפואה דוקא בתורות הגבוהות.....	תקלז	נה	עיון לפי מדרגתך.....
הכלל הששה עשר - כל ראייה בדוקא.....	תקנט		פרק רביעי - ללמוד וללמד
הכלל השבעה עשר - פרט חדש בהשגה.....	תקצג	עא	לימוד אמיתי של תלמיד אמיתי.....
הכלל השמונה עשר - מציאת מושגים ושורשים.....	תריג		פרק חמישי - לגלות פי שנים
	פרק שמיני - לעובדא ולמעשה	פג	המשכת אור הצדיק בדרך התחדשות.....
עצות ושיטות לעיון בתורת מוהר"ן.....	תרטל		פרק שישי - והחי יתן אל לבו
שיטת חמשת השלבים.....	תרמו	קז	לעשות מהתורות תפילות.....
השלב הראשון - לימוד פשט הפשוט.....	תרנא		פרק שביעי - וראה אותו וחי
השלב השני - סימון הבחינות.....	תרנח	קכה	ביאור הכללים.....
השלב השלישי - בניית המסילה הפנימית.....	תרעד	קלה	הכלל הראשון - מיניה וביה.....
השלב הרביעי - בירור עומק הפשט.....	תרעד	ריג	הכלל השני - בפלס ומשקל.....
השלב החמישי - לימוד כסדר לפרטי פרטים.....	תרחצ	רסג	הכלל השלישי - כל משל בדוקא.....
	ואני תפילתי	רעז	הכלל הרביעי - התפעלות ההשגה.....
תפילה קי"א.....	תשיא	שיא	הכלל החמישי - מבאר ומתבאר.....
תפילה קנ.....	תשיג	שלה	הכלל השישי - זה לעומת זה.....
	מכתבי ידידות	שנא	הכלל השביעי - כל בחינה כלולה מכל הבחינות.....
שו"ת בענין עסק העיון בליקוטי מוהר"ן.....	תשטי		

מֵאֵר
לְהַ
רְאֵי

אקדמות מילין

עַל כֵּן קָרָא לְבְּאֵר לַחַי רֵאִי הַיְהוּ בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין בְּרָד (בראשית טז, יד)
ישמחו הלומדים ויגילו המעיינים, בהגלות נגלות זה הספר הנפלא, אוצר כלי חמדה, טור
אודם ופמדה, חיכו ממתקים וכולו מחמדים, אור יקרות, אילן רב פירות, ובו שמונה פרקים,
מדבש מתוקים, עץ חיים הם למחזיקים, ובהם אמרות טהורות, ויהיו למאורות, לפקוח עינים
עיורות, להבין ולהורות, תורות מוהר"ן המאירות, כל הרואה אומר ברקאי!

הנה כבר נודע ומפורסם בכל קצוי תבל, האי גברא רבא, נבון לחש וחכם חרשים, הרב האמת,
אור ישראל וקדושו, נחל נובע מקור חכמה, הוא קודש ושמו קודש, הלא הוא כבוד אדוננו מורנו
ורבינו הרב רבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה, אשר שמו הטוב הולך לפניו, עד שבכל מדינה
ומדינה ובכל עיר ועיר הגיע דבר המלך ודתו, הלא הוא ספרו הנכבד והנורא אשר יצא מפיו
בקדושה ובטהרה, הכי קרא שמו ליקוטי מוהר"ן, הפוך בו והפוך בו, דְּכֵלָּא בּוּ. ובו תחזי, וסיב
ובְּלָהּ בּוּ, ומיניה לא תזוע, שאין לך מידה טובה הימנו.

וכבר הודיענו רבינו ז"ל בתורותיו הקדושות ושיחותיו היקרות (ועוד יתבאר בארוכה בספרנו
זה), שכל יהדותו של האדם וכל תיקון נפשו תלויים בהתקרבות אליו, וביאר תלמידו נאמן ביתו,
הלא הוא גאון עוזנו מוהרנ"ת ז"ל בספרו ליקוטי הלכות (הלכות שלוחין, הלכה ה אות יב), שכל התקרבות
התלמיד אל רבו הקדוש היא דייקא ע"י התעסקותו בתורתו הקדושה, ובעיקר ע"י היגיעה בתורתו,
היינו לימוד תורתו בעיון ובעמקות גדול, שכן פנימיות כוונת תורתו - זוהי בחינת הצדיק בעצמו.

אך דא עקא, שכגודל קדושת זה הספר, כן גודל סתימתו ועמקותו. ואע"פ שכל דבריו לפי
פשוטם נעימים ומדבש מתוקים, עדיין רב הסתום על הגלוי כנראה בחוש לכל, ופעמים רבות נראים
הדברים כמין חידה ותעלומה, עד שבעבור זאת אפשר לכנותו בלשון מליצה בשם 'הספר החתום'...

ובאמת מחמת זה, רבו כמו רבו הלומדים אשר התייאשו וחדלו מלנסות ללמוד את זה הספר
הקדוש והנורא בעיון ובעמקות גדול כנאה וכיאה לו, והגם שלומדים נחת ובשלוה, בבחינת:
'מתון מתון - ארבע מאות זוזי' (כלשון הגמרא בברכות ב), היינו ש'זוזים' ומתקדמים במתינות
מתורה לתורה, עד שמסיימים כארבע מאות תורות שיש בליקוטי מוהר"ן, אעפ"כ מסתפקים
הם בהבנה שטחית בלבד. ואף שגם לימוד מעין זה נצרך (וכמו שיתבאר בספרנו זה), ואשריהם

וטוב חלקם ומה נעים גורלם אשר זוכים המה להתעסק בקדשים, אך מחמת שלומדים רק בזה האופן, חסרים הם הרבה, וכמו שיתבאר היטב לקמן.

ובר מן דין, ישנו חיסרון נוסף בעוזבם את לימוד התורות בעיון ובעמקות גדול, והוא: שכאשר יתכנסו התלמידים הנ"ל ללמוד את אחת התורות בצוותא חדא כדי לקיים את רצון רבינו ז"ל שציוה (חיי מוהר"ן סימן ריח): 'רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד', הנה מחמת שאינם יודעים את דרכי הלימוד בעיון, בהכרח שזה יאמר פְּכָה וזה יאמר פְּכָה, וכל אחד יעמוד על משמרתו ויטען שההבנה שלו בתורה היא הנכונה וכל זה מבלי להוכיח או להכריח את דבריו מתוך התורה, אלא רק כי כך מסתבר לומר, וכך נראה או משמע מפשט המילים, ועוד ועוד טענות מטענות שונות. ואף אם ינסה להוכיח או להכריח את דבריו, אזי יטען כי כך כתוב גם בתורה אחרת, וכן יעשה כאשר ירצה לסתור את סברת חברו (אע"פ שיתכן שחבירו מכוון לאמת), ויטען לו: 'הרי בתורה פלוגית בליקוטי מוהר"ן כתוב אחרת, ואם כן 'מוכח' שדבריך אינם נכונים', ובודאי שבזה האופן, זאת החבורה הקדושה לא תחזיק מעמד כלל ותוך זמן קצר תתפרק, וכל אחד ילך לדרכו. ובאמת שלא זו הדרך ולא זו השיטה, וכמו שיתבאר בספרנו זה בארוכה.

והן אמת שנמצאים תלמידים נאמנים מן השרידים אשר מוהר"ן קורא, העוסקים בתורת רבם בעיון ובעמקות כרצונו ז"ל, אך רבים מהם, כל לימודם בעיון מסתכם בכך, שלאחר שלמדו את התורה הדק היטב היטב הדק עד ששגורה בפיהם בע"פ, מיד הם אצים רצים להם אל דברי התלמיד היקר בספרו המופלא ליקוטי הלכות (או לשאר ספרי אנ"ש) לחפש אבנים טובות ומרגליות עוד בטרם יבינו את מהלך התורה כדבעי, היינו מהו תחילתו (ריש הקלקול) ומהו סופו (סוף התיקון), ואיך מתקשרים ומתחברים כל חלקי המאמר זה לזה וכו' וכו', עד שניתן להליץ עליהם את מאמר הכתוב (אסתר ג, טו): "הָרָצִים יֵצְאוּ דְחוּפִים פְּדָבַר הַמֶּלֶךְ", [מאן מלכא? מוהר"ן, ודבר המלך הוא תורתו הקדושה], היינו שהתלמידים הנ"ל, בגלל חשקם העז לעיין בתורת רבם, רצים מיד לחפש ביאורים ופירושים בטרם הבינו כדבעי את התורה הנלמדת, ובודאי שלא זו הדרך ולא זו השיטה, וכמו שיתבאר להפליא בזה הספר.

והנה בחסדי השם כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, שלח לנו למחיה איש אלקים קדוש וטהור, הלא הוא מורינו הרב רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, אשר מידי שוקדו על דלתי ספרי רבינו ז"ל ותלמידו מוהרנ"ת ז"ל, דלה ואסף משם ח"י כללים שהם למעשה ח"י כלים, כלים מכלים שונים (כאשר יתבאר בע"ה כל זה בארוכה בספרנו זה), שלאורם יוכל כל אחד ואחד כפי מדרגתו וכפי ידו המשגת, להעמיק ולגלות עפ"י אותם כללים מהו עומק כוונת רבינו ז"ל בכל מאמר ומאמר.

אך דא עקא, שכל מטרתו של רבי אברהם ז"ל בחיבורו הנפלא היתה להראות המסילה בה ילך הלומד בכדי שיוכל להעמיק ולדלות מזו הרוח, אך כידוע, אהבה מקלקלת השורה, ואהבת הקיצור של רבי אברהם ז"ל אכן היתה בעוכרינו בזה הדור אשר נתמעטו בו הלבבות מאד, כיון שלשונו כלשון ראשונים ועמקותו לאין שיעור, וממילא נמצא שרוב דבריו הם כספר החתום, עד שנצרך ביאור לביאור [הליקוטים]...

ואף אם ימצאו כמה יחידי סגולה אשר פרסמם הכתוב שאכן זכו להבין את חידושי וביאוריו הנפלאים של רבי אברהם ז"ל לאשורם, גם הם יודו ולא יבושו שעדיין הם מגששים באפילה, שכן הגם שירדו לסוף דעתו ולעומק כוונתו, עדיין כמעט ולא ניתן לדלות משם את הדרך והשיטה כיצד לכנוס לתוככי תורת רבינו ז"ל ו'לפתוח' אותה בכוחות עצמם, היינו כיצד לבנות את מסילת התורה מתחילה ועד סוף באופן שכל חלקי התורה יתחברו למקשה אחת, וכן כיצד להתעמק בכל מושג ומושג מתוך התורה מיניה וביה וכו' וכו', ונמצא שאין איתנו יודע עד מה, ואנו אזובי הקיר נשארנו עזובים, רעבים גם צמאים עד שרבים הם האומרים: 'מי יאכילנו לחם ומי ישקנו יין? מי יביאנו אל בית המלך וחדריו ומי יראנו טוב?', אין טוב אלא תורה, הלא היא תורת מוהר"ן הנוראה אשר מפז ופנינים יקרה, והיו מוכנים לקיים בעצמם "בזו קֶסֶף בָּזוּ זָהָב", ולשלם כל הון דעלמא כדי לכנוס בשערי זה הספר, כי עזה כמוות אהבתם, קשה כשאול קנאתם, רשפיה רשפי אש, שלהבתיה, וכוספים ומשתוקקים להתחמם באור הצדיק האמת, מתי גם אנחנו, רבינו, נגילה ונשמחה בך?

אשר על כן, זה כבר זמן זמנים טובא שעלה בדעתי לקבץ שוב את כל הכללים הנ"ל כעמור גורנה, איש על מחנהו ואיש על דיגלו לצבאותם, ולעורכם שוב בלשון צחה וקלה השוה לכל נפש, בתוספת ביאור נרחב לעובדא ולמעשה, ובציון המקורות של כל כלל וכלל, מהיכן נמשך ומהיכן נגזר. ובאמת ידעתי בנפשי כי הנני חסורי מיחסרא והכי קטני, ומי אני ומה חיי שאכנוס אל הקודש פנימה לבאר דברים עמוקים כאלה הנוגעים ברומו של עולם, אך כבר לימדונו חז"ל: 'במקום שאין איש - השתדל להיות איש', ועל כן אזרתי כגבר חלציי, ודרכתי קס'תי לחבר ספרי זה, אשר בשם בְּאֵר לַחַי רֵאִי ייקרא, שמלבד ביאור הכללים כנ"ל, גם נוספו בו הקדמות יקרות וחשובות, כאשר עיני המעיין תחזינה מישרים, הנחוצות לכל החפצים לכנוס בשערי הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן וללומדו בעיון ובעמקות.

ומן שמיא הניחו לנו מקום נוסף להתגדר בו, ולהציע לפני הקורא היקר דרך ושיטת לימוד בעיון אשר בשם 'שיטת השלבים' תיקרא, ואשר על פיה יוכל הלומד לגשת בעוז ובגבורה לכל תורה ותורה, ולכנוס בתוכה בביטחה עפ"י דרכי העיון הנ"ל, ואף זיכנו השי"ת ברוב חסדיו, להדגים את זו השיטה על התורה 'אשרי תמימי דרך' (סימן א) שלב אחרי שלב וצעד אחרי צעד, וכן להדגים את השימוש ב"ח כללי הלימוד הנ"ל, ולמעיינים היתה אורה זו תורה, תורת מוהר"ן המפוארה בכלי מפואר.

ומעתה מה נפלא שמו של זה הספר בְּאֵר לַחַי רֵאִי, ואין נמצא מתאים יותר ממנו, שכן כל מהות זה הספר ותכליתו מרומזים בשמו, שהרי הצדיק נקרא 'חי עלמין' כידוע, ובפרט הצדיק האמת, כי מיתתו היא רק מסטרא דילן, אך באמת הוא בעצמו חי לעולם (וכמו שמובא בזוהר הקדוש (פרשת תרומה), שמיתתו של משה היא רק מצידנו ולא מצידו כלל), וזה הספר הנו באר וכלי לאותו צדיק חי, ומן הבאר הזאת ישקו כל המעיינים, כי הנה כעת בהגלות נגלות זה הספר הנפלא, יוכלו כולם למשוך עצמם לבית המדרש ולעסוק בספרו הקדוש והנורא בעיון ובעמקות

באר לחי ראי

גדול כפי ערכם ויד שכלם, הן מי שתוכו כברו, ואף מי שאין תוכו כברו כלל, כי עכ"פ אם עז רצונו להתקרב אל הנחל נובע מקור חכמה, אף שמונח הוא במקום שמונח, הנה מעתה נמצא גם עברו פתח ותקוה ואחרית טובה.

ועי"ז יזכו לבחינת 'ראי', היינו שכעת יוכלו לראות עין בעין את נועם צוף אמרי תורותיו הנוראות, וכן לראות הפנימיות שיש בספרו הקדוש, ואף יוכלו לזכות לבחינת ראייה, לבחינת: "וַתִּפְקְחֶנָּה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם", ופירש רש"י: 'על שם החכמה נאמר', היינו שיזכו להיות נעשים בעלי מח גדול ויזכו לדעת גדול, עד שיזכו להשגות אלקות. וכעת לאחר פקחת עיניהם, יזכו לראות שפלותם, ועי"ז יזכו לאמונה שלמה (כמבואר בשיחות הר"ן סימן רסא), ומדה טובה מרובה, שכעת גם יתקיים בהם: "וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם", היינו שכעת יכירו את חוליים, ובכח הצדיק האמת ותורתו הנוראה יזכו לרפואתם, היינו לתיקון נפשם, רוחם ונשמתם.

וגם כעת כל לימודם יהיה בחיות וחשק גדול, וכרמוזו בתיבות 'באר לחי', היינו שע"י זה הספר שהוא בחינת 'באר' אשר ממנה ישקו כל העדרים, יזכו כל הלומדים לבחינת 'חי', היינו לחיות נפלאה ונוראה, מעין עולם הבא ממש, שכן עתה מתקיים בהם בחינת 'ראי', היינו שרואים כעת פלאי פלאות תורותיו ז"ל כנ"ל. [ועוד לאלוה מילין, שכידוע היסוד הוא בחינת אור אשר מאיר למלכות הנקראת באר, והיא בחינת כלי דלית לה מגרמה כלום, והיינו כנ"ל, שבשעה שנושמות ישראל (שהם בחינת מלכות) עוסקים בתורת הצדיק האמת (שהוא בחינת יסוד), אזי הם נעשים בבחינת כליו, ואזי הוא מאיר להם חיות והארה נפלאה לנפשם].

והנה עוד טובה מארץ תצמח, שכן כעת כל אחד ואחד, מגדול ועד קטן, יוכל לעסוק בתורת הצדיק לבדו ובכוחות עצמו, ומבלי שיהיה צריך להיות תלוי באדם אחר, ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו לקוטי מוהר"ן, כי כולם ידעו לקוטי מוהר"ן למקטנם ועד גדולם, בבחינת 'חי נושא את עצמו', וכמרומו בהמשך הפסוק: "הֲיֵה בֵּין קִדְשׁ וּבֵין בְּרָד"; היינו שהפסוק מכריז ואומר: הנה כולם יכולים כעת [בכח ספרנו זה] לעסוק בתורת הצדיק האמת, בֵּין אלה שהם כבר בבחינת 'קדש', ובֵּין אלה שהם בבחינת 'ברד', היינו אותם נמוכים ושפלים אשר נמצאים בירידה ('ברד' נוטריקון בחינת רד), כי באמת כולם צריכים לזה הצדיק, בין אלו שהם במדרגה העליונה ובבחינת 'קדש', ובין אלו שהם במדרגה התחתונה ובבחינת 'ברד' (וכמבואר היטב בליקוטי מוהר"ן סימן ו, וכן בסימן סח תניינא, עיין שם).

ועתה אחי היקר, בוא וראה פלאי פלאות ממש, שהנה זה הפסוק ("על כן קרא לְבָאֵר וכו') עוסק בהגר המצרית אשר ברחא אל המדבר מפני שרה גבירתה, מחמת שהיתה משעבדת בה בקושי יותר ממה שהיתה רגילה לפני כן (ועשתה כן כדי שהגר תכיר את מקומה שהיא משועבדת לה, ולא תזלזל בה עוד), והשי"ת ראה בצערה, ושלח אליה מלאך אשר מְצָאָהּ על עין המים, ובפיו בשורה טובה עבורה, והיא: שכאשר תשוב אל בית גבירתה ושעבודה, תחת אשר סבלה את צער השעבוד, תזכה להיפקד בבן (אשר לימים ייקרא ישמעאל), ואף ירבה ה' את זרעה עד שלא יספר מרוב.

והנה מובא במדרש על זה הפסוק, שהמלאך נקרא 'חי' (כענין שנאמר: "כי לא יראני האדם וחי", היינו שאפילו המלאכים שנקראים 'חיים' לא יראוני), וזאת הבאר - שהיא עין המים הנ"ל - נקראה 'באר לחי ראי', על שם המלאך הנגלה אליה שהוא חי וקיים לעולם, ועל ששלחו השי"ת לראות בעלבון עלובים, היינו בעלבונה של הגר.

וראה זה פלא, כיצד כל האמור כעת מרומז בשמו של ספרנו זה, שכן זוהי כל מהות זה הספר ותכליתו - ליתן פתח ותקוה לכל המקורבים אל הנחל נובע מקור חכמה, שיאמינו גם הם בעצמם בכוח של זקן דקדושה, כי ברחמנותו הגדולה ראה בעלבונם ושפלותם, ולכך גנו רוחו בתורתו הנוראה והקדושה, כולה עוז ותפארה, לבוש פשוט בתכלית הפשיטות השווה לכל נפש ממש, אף לאותם המונחים במדבר ציה ושממה, עד שכעת כולם, מקטנם ועד גדולם, ישמעו הקריאה: 'עורו בני אהובי, עורו! מתנה טובה יש לי בבית גזי, הלא היא תורת המופלאה, עמוקה היא ופשוטה, עבורכם המונחים עד הארץ ממש, להגביה אתכם משאול תחתית עד לראש פינה, ולהוליך אתכם בדרך אשר דרכו בה אבות אבותינו מעולם, ולהאיר בכם עצות נכונות וישרות, ולעוררכם ולהקיצכם משינתכם, ולהכניס בכם דעת ויראת שמים באופן שתזכו לשוב אל ה' באמת, בכל לבבכם ובכל נפשכם ובכל מאודכם, על כן חיזקו ואימצו, כי אין שום יאוש בעולם כלל!'

וטרם לחתימה - מודעא רבה לאורייתא, שכל ההקדמות ושלל העצות וכן דרכי הלימוד אשר ימצא הקורא בזה הספר, הן רק בגדר 'עצה טובה', כי כשם שבני האדם משונים המה בפרצופיהם, כך גם משונים הם בדעותיהם, ועל כן בהכרח שיהיו שינויים רבים בדרכי הנהגתם, כי אי אפשר שיהיו כולם שוים, שכן כל אחד עובד את השי"ת כפי מידתו וכפי שורש נשמתו, עד שלעיתים נצרכת לכל אחד ואחד דרך ושיטה אחרת לגשת לתורת רבינו ז"ל ולהעמיק בה.

ועל כן נכריז בשער בת רבים, שכל הרוצה יבוא ויטול, ואף אם לא יטול את כולו, לפחות יטול מקצתו, כי גם מעט זה טוב מאד. כי כל דברי הספר הזה הם תוצאה של יגיעה גדולה במשך שנים, שעזת אין מספר, אשר בהן זכתה חבורתנו הקדושה לעיין בתורות הקדושות, ומתורה לתורה נמצאו דרכים ועצות ברורות כיצד לעיין בתורת רבינו ז"ל מתחילה ועד סוף, ומן היושר לגלות אותן דרכים ועצות. 'כי כל אחד לפי בחינתו, מה שחננו השי"ת להכניס המקיף לפניו ולהבין ולחדש איזהו דבר, היושר מחייב שייגלה ויכניס זאת ההבנה של הסגולה, שהיתה אצלו סגולה, שייגלה לעם סגולה ולהיטיב מטובו לאחרים' (ליקוטי מוהר"ן סימן כא).

אשרי הזוכה להתקרב אליו! אשרי הזוכה ללמוד ולהתמיד בספריו! אשרי הזוכה לטעום נועם מתיקות תורתו הקדושה אשר אין דוגמתה! אשרי האדם הרוצה זאת, ואכל, וחי לעולם!

אֶעֱרֹךְ חֶשְׁקְתָּ לְבִי • בְּרַב גִּילִי וְחֻדְוִתִּי • רַחֲוּם, רְצֵה נָא אֲמָרִי
הָרֵם קַרְנִי חֲזַק מִתְנִי • מְהֵרָה בְּרַכְנוּ עַד בְּלִי דִי

פתיחה

אודה ה' בכל לבב, על אשר קרבנו לאור צח, בהיר וזך. אור גנוז, אור נעלם, צדיק יסוד עולם. אוצר בלום, כלי חמדה, אספקלריה המאירה, שבחיו מי מנה, ומי ידמה לו, 'קדוש קדוש קדוש' נהללו, הלא הוא כבוד אדונינו מורינו ורבינו, גאון עוזנו, עטרת תפארתנו ותפארת כל ישראל הנחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן בן פייגא זצוק"ל זיע"א, אשר לו דומיה תהילה!

בחסדי ה' כי לא תמנו, זכה עם סגולה לתורתו הנוראה, אשר אין הזמן מספיק להאריך בשבחה ויופיה ולבאר עומקה וגדולתה, כי יכלה הזמן והיא לא תכלה, וכהיא מרגניתא טבא, דכל מה דאת משבח לה את פוגם במעלתה, כי כל דבריו הקדושים הם עליונים ונעלמים, חידושים חדשים והקדמות יקרות נוראות ונפלאות הנובעים ממקור מים חיים, מקור עליון ונורא מאד, כי הם דברים שכיסה עתיק יומין.

ולא זו אף זו, כי ברחמי הרבים התגלתה תורתו הקדושה דרך כמה צימצומים, מעילה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון, עד אשר נמצא שכל תורתו היא כלליות גדול, מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין, עד שאין אדם בעולם אשר לא ימצא עצה ותושיה לעצמו בדבריו, ועל כן היה חפץ מאד שילמדו את תורתו הרבה, עד שיזכו לראות העמקות הנפלאה שבכל מאמר ומאמר, וכמו שנשמע מפיו הקדוש שאמר:

הספר הקדוש שלו ליקוטי מוהר"ן שיצא בעולם הוא אתחלתא דגאולה. ואמר, מאחר שיצא בעולם אני חפץ מאד שילמדו אותו, כי צריכים ללמוד אותו הרבה עד שיהיה שגור בעל פה. כי הוא מלא מוסר והתעוררות גדול מאד להשי"ת אשר אין ערוך אליו. ומי שעוסק בזה הספר אין צריך עוד ספר מוסר אחר, כך אמר בפירושו. ואמר, שהלימוד בחיבוריו הקדושים הוא אתחלתא דגאולה במהרה בימינו אמון. ואמר שטוב לקבוע לעצמו שני שיעורים ללמוד ספריו הקדושים, שיעור אחד פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בעל פה, ושיעור אחד ללמוד בעיון גדול, כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו.

(חיי מוהר"ן סימן שמו)

שני שיעורים ללימוד ספרו הקדוש

ושפתיו ברור מיללו, שצריך ללמוד ספרו הרבה, ויקבע לך שני שיעורים, שיעור אחד שילמד במהירות הרבה עד שיהיה שגור בעל פה, ושיעור שני שילמד בעיון גדול, והטעם לך, כי יש עמקות גדולה בספריו. ומובן לפי זה, שבלא שיעיין בספריו בעיון גדול, לא יוכל לראות כלל את העמקות הנפלאה שבהם.

והנה דברים אלו צריכים ביאור, כי לא מובן עד כה, מהו הצורך הגדול כל כך לזה העיון, וכדי שיבין העמקות שבספריו הקדושים, ובפרט שזה העיון מוכרח שיהיה 'עיון גדול' כלשונו הקדושה, היינו מלבד מה שצריך ללמוד את ספרו הרבה עד שיהיה שגור בע"פ כנ"ל, גם צריך שיעיין בו בעיון גדול, והרי זו השקעה המצריכה זמן רב, הרבה יותר מלימוד פשוט [ובעבור שיהיה שגור בעל פה]. והנה דברים אלה יתבארו היטב כאשר נדייק בלשונו הטהורה בשיחתו הסמוכה (שם בסימן שמז), וז"ל:

פעם אחת היה מורזו את אחד ללמוד את ספרו. ואמר שהוא מצוה גדולה ללמוד ספרו הרבה. ואמר לו שיכולין להיות נעשה בעל מח גדול ע"י ספרו, כי יש בו שכל גדול ועמקות נפלא מאד על פי פשוטן של דברים. וגם אם יתמידו בספריו, יכולין לזכות להיות נעשה איש כשר באמת, ואז יזכה לראות הפנימיות שיש בספריו הקדושים, כי יש בהם פנימיות הרבה מה שאין נראה על פי פשוטו כלל. אשרי הזוכה ללמוד ולהתמיד בהם הרבה.

והנה שיחה זו מתחלקת לשני סוגי זירוזים של לימוד. הראשון, שילמד את ספרו הרבה, ומן הסתם, בכלל זה הלימוד הוא גם אותו 'לימוד פשוט' שנתבאר לעיל וכדי שיהיה שגור בעל פה (כי גם שם מובא באותו לשון, ש'צריכים ללמוד אותו הרבה עד שיהיה שגור בע"פ'). הזירוז השני והוא העיקר בדבריו, שילמד ספרו הרבה ודוקא בעבור שיהיה נעשה 'בעל מח גדול'. ומוסיף לבאר מדוע יהיה נעשה לבעל מח גדול, והוא משום שיש שכל גדול ועמקות נפלא מאד בספריו. והנה ענין העמקות הנ"ל נתבאר אף הוא בשיחה הקודמת, שלא יוכל לזכות לה אלא ע"י עיון [גדול] בספריו. ולפי זה נמצאו שני מיני זירוזים - שילמד ספרו הרבה עד שידע בע"פ, ושילמד בעיון גדול בעבור שיזכה להיות בעל מח גדול.

והנה גם מוסיף כעת לבאר [וגם אגב אורחא לתרץ את שהוקשה לעיל, מדוע כה חשוב ונצרך הוא אותו 'עיון גדול' וכדי שבין העמקות שבדבריו], שאם יתמיד בלימוד ספריו, היינו באותו הלימוד שנתבאר בסמוך, שהוא לימוד העיון, אזי יזכה להיות נעשה איש כשר באמת, וכאשר יהיה לאיש כשר, אזי יזכה כעת למדרגה חדשה, והיא: **שיוכל לראות הפנימיות שבתורתו**, וזו הפנימיות היא גנוזה ממש ואינה נראית עפ"י פשוטו. היינו שכעת בכח התמדתו בעסק העיון, יזכה לבוא על פנימיותם של דברים.

למצוא את הצדיק בעצמו

נמצא מבואר משתי השיחות הנ"ל, שכאשר ילמד תורותיו הקדושות בעיון, אזי יוכל להבין עמקות דבריו [כאשר עיקר העמקות הוא מצד הבנת 'עומק הפשט' שבדבריו הקדושים, וכמבואר בדברי רבי אברהם ז"ל בכלל הראשון], וגם ע"י שיבין את עומק הפשט יזכה להיות איש כשר באמת, וילך מחיל אל חיל עד שיזכה גם לראות את הפנימיות שבתורתו.

גם עתה יתבאר, כי מציאת הפנימיות הנ"ל היא בבחינה אחת עם מציאת הצדיק בעצמו (שזה העיקר והיסוד לכל), וכמו שמובא בליקוטי הלכות (הלכות שלוחין, הלכה ה אות יב) בזו הלשון:

כי באמת צריכין לחפש את הצדיק האמת תמיד אפילו המקורבין אליו וכנ"ל, שיזכו להתקרב אליו ביגיעות יותר ויותר כדי לקבל ממנו יותר ויותר עצות וכו'. כי הצדיק מסתתר בכל פעם מהעולם מחמת קלקולם ונתרחק מהם הרבה, עד שקשה להם לקבל ולינוק מאורו הגדול כי אם ע"י יגיעות ובקשה וחיפוש הרבה, וזה גם בחייו, מכל שכן אחר הסתלקות לעילא ולעילא, צריכין לחפשו ולבקשו יותר ויותר, לסלסל ולחפש בתורתו הקדושה ולילך בדרכיו ואורחותיו הקדושים, ולבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' יתברך עד שיוריד דמעות הרבה עד שישפוך לבו כמים לפני ה', עד שיזכה למצוא ולהשיג פנימיות כוונת תורתו הקדושה, שזהו בחינת הצדיק בעצמו, כי עיקר הצדיק הוא תורתו הקדושה ששם גנוז רוח הקודש שלו.

והנה נמצא מבואר, שענין החיפוש והבקשה אחר הצדיק הוא בבחינה אחת עם הסלסול והחיפוש בתורתו הקדושה וההליכה בדרכיו ואורחותיו. והטעם לכך הוא, שע"י זה הסלסול והפלפול יזכה לקבל ממנו יותר ויותר עצות, וממילא להשיג פנימיות כוונת תורתו שזה בחינת הצדיק בעצמו, כי עיקר הצדיק הוא תורתו הקדושה, ששם גנוז רוח הקודש שלו.

עוד יש לבאר, כי אותן העצות הנ"ל המגלות את פנימיות כוונתו, הן פעמים רבות עצות חדשות ממש, וכמו שמובא כמה פעמים בדברי מוהרנ"ת ז"ל, שבהכרח תלמידי הצדיק יעיינו בתורת רבם ודוקא על מנת שיגלו העצות העמוקות אשר אינן מבוארות בפירוש בדברי תורתו של רבם, וזו לשונו הטהורה (הלכות נזיקין, הלכה ה אות לה):

'והמהדרין מן המהדרין מוסיף והולך', היינו כי אינו מספיק להם מה שמאירים ומלמדים תורת רבם בעצמה לאחרים, אף גם הם מוסיפים והולכים בכל יום לחדש גם מעצמם חידושי תורה אמיתיים המביאים לידי מעשה, והם חותרים ומגלים עצות עמוקות מה שאינו מבואר בפירוש בדברי תורתו של רבם, שע"י מחזקין את חבריהם ומעוררים אותם לעבודת השי"ת, שכל זה הוא בחינת 'מוסיף והולך', בחינת תוספת אור התורה, בחינת חידושי תורה שמחדשים בעצמם מתוך דברי תורתו שקיבלו מרבם האמיתי.

והנה לפי זה, מתורץ ומבואר מהו הצורך הגדול כל כך לעיין בתורותיו הקדושות, כי כאשר נצרף את כל המקורות שנתבארו לעיל, נמצא, שכאשר מסלסלים ומפלפלים בתורתו של הצדיק (שזה כל עסק העיון שנתבאר לעיל), זוכים להבין את עמקות דבריו, וממילא יהיה נעשה גם לבעל מח גדול ואיש כשר באמת, עד אשר אם ימשיך ויתמיד, יזכה לגלות עוד ועוד עצות חדשות המגלות פנימיות כוונתו, שזו רוח הקודש הגנוזה בספריו, כאשר באופן זה נקרא **שמוצא את הצדיק בעצמו**.

והנה הטעם ש'מציאת הפנימיות' היא כ'מציאת הצדיק' הוא משום שכל תורותיו של הצדיק הם בחינת לבוש לפנימיות כוונתו, כלומר, שבכל תורה ותורה ובכל דיבור ודיבור היתה לרבינו ז"ל כוונה פנימית ועמוקה, ואת זו הכוונה הפנימית והעמוקה הוא גנז והלביש בתורתו, ועד אשר לא יתגלה האוצר הגנוז, גם לא יהיה ניתן לראות פנימיות כוונתו המתלבשת בעצותיו הקדושות, וממילא הוא בבחינה זו שאור הצדיק נחשך אצלו עד אשר איננו יודע ממנו כלל, כמובא בליקוטי הלכות (שם, הלכה ה אות ו) בזו הלשון:

כי יכול להיות שהוא יושב אצל הצדיק, ועדיין אורו חשך אצלו ואינו מרגיש נעימות אמיתת עצותיו הקדושות וכו', ומחמת זה הוא רחוק עדיין מתיקונו, וכמו שמובא בהתורה 'ויהי הם מריקים' (סימן יז).

להיות איש כשר באמת

והנה אתה המעיין הבט והשתומם, כיצד בחסרון גילוי העצות, היינו שאינו מרגיש 'נעימות אמיתת עצותיו הקדושות', הן עומק הפשט של כל עצה ועצה, והן גילוי של עצות חדשות ממש, עי"ז 'הוא רחוק עדיין מתיקונו'.

ואם נדייק היטב, אזי נוכל לראות כיצד ענין זה מבואר שוב בדברי רבינו ז"ל לעיל (היי מוהר"ן שם), שדוקא ע"י שיעיין בתורתו, יזכה להיות איש כשר באמת (כלשונו שם). ובהכרח ללמוד בזה לעומת זה, שבחסרון העיון ירחק מכך ומתיקונו.

גם בחיי מוהר"ן (סימן רצט) מובא: 'פעם אחת דיבר עמי מענין שאי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם כשמתקרבין להצדיק האמת שבדור'. והנה לפי המובא לעיל, דבר פשוט הוא, כי לולא שיעיין בתורתו [כל אחד ואחד לפי כחו ובחינתו], מלבד שלא יבין עמקות דעתו הפשוטה, כל שכן שלא יזכה להבין פנימיות כוונתו הנעלמת, שהיא בחינת מציאת רוח הקודש של הצדיק, כמבואר בהלכות שלוחין (שם), וממילא ירחק מתיקונו.

עוד יש לחזק דברינו עפ"י מה שנתבאר לעיל, שזו הפנימיות הנ"ל היא מתגלה בעצות חדשות שטרם נודעו, עד שבזה נגלה וְנִגְלָה רפואות חדשות בעבור החולאים המתגלים

בכל יום ובכל עת. וממילא מובן שוב, מדוע בחסרון העיון ירחק מתיקונו, כי הרי נחסרות ממנו עצות רבות אשר לא זכה עוד לדלותם, וממילא חסר הוא בתיקון דרכיו. כי עיקר עסק העיון הוא בעבור שנחתור ונגלה עצות חדשות, ודוקא בעבור החולאים המתגלים בכל יום ובכל עת, וכמו שמובא בליקוטי הלכות (הלכות נזיקין, הלכה ה אות מה) בזו הלשון:

גם הדלקת נר חנוכה משתשקע החמה זה רמז שעיקר המשכת אור התורה שהוא אור העצות הוא ביותר לאחר הסתלקות הצדיק האמת שהוא הרבי האמת. כי אז אחר הסתלקותו הוא בחינת שקיעת החמה כשדרשו חז"ל על פסוק: "וַיָּרַח הַשָּׁמֶשׁ וְכָא הַשָּׁמֶשׁ" - 'עד שלא שקעה שמשו של עלי' וכו'. נמצא שהסתלקות הצדיק הוא בחינת שקיעת החמה, ואז דייקא צריכין להתגבר מאד מאד לעסוק ולעיין היטב בחידושי תורתו הקדושה, שהם כולם עצות נוראות והתעוררות נפלא להתקרב אליו יתברך, ולילך על ידיו ועל רגליו להתקרב להחברים להשרידים אשר ה' קורא שזה בחינת הישיבה הקדושה, כדי לחתור ולגלות העצות עמוקות מתוך גודל החושך, מה שצריך כל אחד לפי בחינתו בכל יום ובכל עת.

והנה ההכרח להודיע בשער בת רבים, שאותו עיון הנזכר לעיל, אשר על ידו יזכה למצוא את רוח קודשו של רבינו ז"ל עד שיזכה גם להיות 'איש כשר באמת' וכו"ל, זה הענין נאמר לכל אדם ובכל המדרגות כולן. כי כל אחד כפי מה שיד שכלו מגעת להבין אפילו פשוטם של דברים (עפ"י דרכי העיון וכללי הלימוד המסורים לנו, אשר יתבארו בספרנו), אזי נחשב לו ללימוד בעיון לכל דבר וענין. וממילא אין מי שיכול לפטור עצמו מזה הלימוד ולומר: 'שלום עליך נפשי, ואני בשלוי אלך', כי הוא דבר השווה לכל נפש.

ולפי זה בין תבין, שבהכרח בכל הדורות, תמיד השתדלו תלמידי רבינו ז"ל לעסוק בדבריו בעיון, וכפי שציוה בפירוש. ואף שהיו בזה חילוקים רבים, שכן לא כולם למדו באותו אופן ובאותו שיעור, אעפ"כ לרובם ככולם, מגדול ועד קטן, היה רצון משותף, והוא: לעיין בתורת רבם כפי מה שידם משגת, כי מטרתם היתה אחת - למצוא את רוח הקודש של הצדיק הגנוזה בספריו, וברוב העיון דלו עצות חדשות, וזכו להיות יהודים כשרים, ואף צדיקים גמורים ממש, כפי שרבינו ז"ל הבטיח (ולקמן בפרק ג, יבואר כיצד הלימוד בעיון הוא שווה לכל נפש).

☞ מטרת העיון בעבור הבנת עומק הפשט

הנה כאמור, כל מטרת העיון בתורת רבינו ז"ל היא בעבור שנמצא את העמקות הנפלאה שבדבריו. אך חשוב לבאר, שעמקות זו היא דוקא עבור פשט הדברים, הן ברובד הפשוט ביותר, והן ברובד העמוק ביותר. ומטרת העיון אינה בעבור 'הרמז' (וכגון חידושי גימטריאות המרמזים על עומק כוונת המאמר), ולא בעבור 'הדרש' (כגון שלומד ממקום אחר בתורה ע"י דימוי מילתא למילתא), ולא בעבור 'הסוד' (כגון שמחפש חידושים עפ"י תורת הנסתר,

או כוונות האר"י המרומזות במאמר). ובביאור הכלל הראשון יתבאר כל זה בהרחבה, וכן יתבאר שם היטב, מהו ההפסד כאשר אין לומדים על דרך הפשט והנגלה.

והנה ענין זה, שלימוד העיון יהיה עפ"י דרך הפשט, הוא גם נראה בחוש, כיון שכפי מבנה התורות, ובפרט התורות הארוכות יותר, פעמים רבות נצרך עיון של ממש בכדי להבין אף באופן הפשוט ביותר את כוונת רבינו ז"ל. כי מלבד 'המסילה העמוקה' שבכל תורה ותורה, אשר בה ימצאו כל פרטי המאמר באופן עמוק ובקשר נפלא (עד שגם יתגלו עצות חדשות ממש), גם נמצאת בכל מאמר 'מסילה פשוטה', שהיא סדר השתלשלות העניינים מרישא ועד סיפא. ופעמים רבות נצרך שיעמיק ויעיין אף בעבור הבנת זו המסילה.

ודע שכל דברינו אלה (שבהכרח העיון הוא דוקא על דרך עומק הפשט, וכן שכל מטרותנו היא להעמיק עצותיו של רבינו ז"ל, ואף לחתור ולדלות עוד ועוד עצות מחדש), מקורם טהור מדברי מוהרנ"ת ז"ל בהקדמה לליקוטי מוהר"ן (הן בחלקו הראשון, והן בחלקו השני). ושם הודיענו כמה וכמה פעמים, שכל מטרת העיון היא דוקא בעבור מציאת עומק הפשט של המאמר. ובאמת שדבריו אלה נמשכו משיחת רבינו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן שמו, וכמובא לעיל), שבפירוש אמר, 'שיש בספרו שכל גדול ועמקות נפלא מאד עפ"י פשוטן של דברים'. וכך הם דברי מוהרנ"ת ז"ל בהקדמה:

ומי שרוצה לטעום צוף דבש אמרי נועם האלו, צריך להעמיק בעין האמת בעיון גדול הדק היטב להבין הדבר על מתכונתו עד מקום שיד שכלו מגעת. אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה להבין היטב פשטיות הדברים האלה הנאמרים בספר הקדוש הזה וכו', כי כל תורה ותורה כלול מפרד"ס ובכל אחד ואחד הן בדרך פשט הן בדרך רמז וכו', בכולם יש בהם עמקות גדול נפלא ונורא מאד. אך עיקר כוונתו הקדושה הוא פירוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה כמבואר כבר כמה פעמים וכו'.

הרי שלך לפניך, שתורת רבינו ז"ל כלולה מפשט, רמז, דרש וסוד (פרד"ס), ובכל אחד מהם יש עמקות גדול נפלא ונורא מאד. אך אשרי אדם מצא חכמה ויפיק תבונה, להבין דוקא את פשט הדברים לעומקם, כי עיקר כוונתו הקדושה היא שנעיין בעבור מציאת עומק הפשט דייקא, כי העיקר הוא הפירוש הפשוט, כי דוקא העצות היוצאות למעשה הם העיקר, וכמו שמבואר פעמים רבות בשיחותיו של רבינו ז"ל, שכל כוונתו הקדושה היתה שנשתדל להבין את העובדות והעצות היוצאים מכל תורה ותורה, הן הפשוטות ביותר (שהן אותן העצות שערך וסידר מוהרנ"ת ז"ל בקיצור ליקוטי מוהר"ן ובליקוטי עצות), והן העצות אשר נמצאות בעומק דברי רבינו ז"ל, אשר לכך נצרך עיון גדול, כל אחד כפי מה שידו מגעת, עד שפעמים רבות גם יתגלו במאמר כעצות חדשות ממש וכנ"ל.

❁ רבי אברהם דלה דלה לנו עצות לעצות

והנה זה ידוע, כי לכל דבר וענין צריכים עצות לעצות (וכלשון מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות, הלכות עירובי תחומין, הלכה ה). ועל כן, הגם שהעצה ללמוד בעיון היא ברורה ומוכחת, אעפ"כ צריכים עצה איך לקיים את העצה. והנה זכינו בזה הדור לתלמיד ותיק, הלא הוא מורינו הרב רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, אשר העיד על עצמו כי במשך שנים היה לפלא בעיניו מהי כוונת רבינו ז"ל באומרו שיש ללמוד את ספרו 'בעיון', כי לכאורה אין יכולת כלל שיוכפל זה הלימוד לפשוט ועיון. אך במשך הזמן, מידי שוקדו על דלתי ספרי רבינו ז"ל ותלמידו מוהרנ"ת ז"ל, דלה ואסף משם ח"י כללים שהם למעשה ח"י כלים, כלים מכלים שונים, שלאורם יוכל כל לומד לגלות את עמקות הדעת בתורת רבינו ז"ל, שהרי כאמור לעיל, רוח קודשו של הצדיק גנוזה בספריו, והרי אין הגנוז נראה לעין עפ"י פשוטו כלל, אך כעת ע"י אלו הכללים והכלים, יוכל כל לומד ומעיין לדלות מזו הרוח בנקל. וזה גם הטעם מדוע הביא את הח"י כללים בהקדמת חיבורו הנפלא **ביאור הליקוטים** - בעבור שיוכל כל אחד ואחד עפ"י אותם כללים להעמיק ולגלות כפי מה שיזדו משגת את עומק כוונת רבינו ז"ל בכל מאמר ומאמר.

❁ מטרת ספרנו

אך כידוע, אהבה מקלקלת השורה, ואהבת הקיצור של רבי אברהם ז"ל אכן היתה בעוכרינו בזה הדור אשר נתמעטו בו הלבבות מאד, כיון שלשונו כלשון הראשונים ועמקותו לאין שיעור, עד שרוב דבריו הם כספר החתום, ואנו אזובי הקיר נשארנו עזובים, רעבים גם צמאים, ומי יראנו טוב? אך תהילות לאל שאכשר דרא, וכבר נכתבו כמה חיבורים לבאר הח"י כללים, וכן ספרים רבים ובהם חידושים ופולפולים יפים ונעימים. אך דעת לנבון נקל, שבאמת צריך שכל מגמתם תהיה לגרום ללומד להאמין בעצמו, שגם לו נתנו מקום מן השמים להתגדר בו ולחדש ולהעמיק בתורת רבו כפי מה שיכול, והעיקר שיהיה בבחינת 'חי הנושא את עצמו', ויוכל אף הוא ללמוד בעצמו ולהבין לבדו ללא כל עזר וסיוע.

ואכן זוהי כל מטרת ספרנו - לסלול דרך ונתיב **לכל אחד ואחד** באשר הוא שם, כדי שיוכל גם הוא לקיים עצת רבינו ז"ל בפשיטות, ולעיין בתורתו כפי כחו ובחינתו (שזהו גם הטעם שכתבנו את הדברים בשפה קלילה ופשוטה, בעבור שיהיו שוים לכל נפש ממש). ולא זו בלבד, אלא גם השתדלנו להעמיד את דרך העיון בתורת רבינו ז"ל בבחינת 'גוף ונשמה', היינו שלא יהיו אותם ח"י כללים כ'כללים מסגרתיים' בלבד, אלא אף יהיה נמצא בהם פנימיות ו'נשמה'. כי כאמור לעיל, כל מטרת עסק העיון בתורתו הקדושה, היא **כדי למצוא את הצדיק בעצמו**, וודאי שזה הדבר אינו דבר חיצוני כלל, אלא שיש בו פנימיות לפנימיות עד אין שיעור, וכמו שיתבאר ברובו ככולו של הספר, כיצד בכל דרכי הלימוד על

כל פרטיהם, כל שיתגלה בהם הוא בעיקר דבר אחד - גודל מעלת כחו של צדיק האמת, וכן הצורך החשוב לכל אחד ואחד למצוא את זה הצדיק ולהתקרב אליו, כי 'כל דרכי עצותיו, אע"פ שגילה אותם בפירוש וצריכים להאמין בדבריו ולקיימם בפשיטות, אעפ"כ עדיין צריכים להבין מרחוק הרמזים, בפרט הרמזים מעוצם גדולתו של הזקן דקדושה, סבא דסבין, שאנו חוסים בצילו, שממנו מבינים גדולתו של יוצר בראשית ועוצם חסדיו עד אין קץ' (עלים לתרופה, מכתב תיט, תענית אסתר שנת תרג).

ועל כן, בעבור זו המטרה הנוראה, טרחנו לבאר הקדמות רבות ונפלאות, הן כל ההקדמות המובאות לעיל בענין העיון בספריו, והן הקדמות רבות המובאות לקמן בענין המניעות הרבות המשתטחות כנגד הלימוד בזה האופן (פרק ראשון). עוד ביארנו הקדמות רבות בענין הכרח העיון ע"י הח"י כללים דייקא (פרק שני), ואף לא מנענו עצמנו מלחזק את כל המייחלים לדבר ה' הרוצים לקיים עצה זו, וישכילו וידעו שעיקר לימוד העיון הוא לכל חד כפום דרגא דיליה, ועצם הלימוד בזה האופן הוא תיקון לנפש בפני עצמו (פרק שלישי). וכן ביארנו הקדמות רבות בענין דרך הלימוד הנ"ל כ'תלמיד אמיתי', עד שיזכה גם לעשות תלמידים אחרים כמותו, שאף הם ימשיכו זו הדרך בעולם (פרק רביעי). גם טרחנו לבאר הקדמה נפלאה ונוראה בענין המשכת אור הצדיק בעולם ע"י תורתו, ושאוורו נמשך בבחינה של התחדשות וכנגד החולאים שבכל דור ודור, עד שבדורנו זה נוכל לגלות אורו של רבינו ז"ל בבחינת 'פי שנים' ממש, כי אמת מארץ תצמח - מאותם שמונחים עד הארץ ממש (פרק חמישי). עוד ביארנו ענין נפלא, והוא הדרך לעשות מתורות תפילות וכל המשתמע מכך, ושכגודל העיון כן ערך התפילה (פרק שישי). כעת אחר כל אלו ההקדמות הנפלאות, בוא יבוא ברינה עיקרו של הספר, והוא ביאור כל כלל וכלל על אופניו, באופן עמוק ונרחב עם שלל דוגמאות ברורות ונרחבות, כאשר העיקר שבכולם הוא הכלל הראשון אשר יגענו לפורטו לפרטי פרטים ממש, החל מסדר השתלשלותו ועד ביאורו למעשה, דבר דבור על אופניו (פרק שביעי). גם מחמת שהעיקר הוא להוציא מכח אל הפועל, על כן הוכרחנו לבאר את דרכי העיון 'הלכה למעשה' ממש בשיטה ברורה וקלה, אשר תקרא בשם: 'שיטת חמשת שלבים' (פרק שמיני).

ובזכות זה הספר אנו תקוה שנפעל כפליים; ראשית, שיתעורר אצל כל מקורב החשק והרצון לעיין ולהעמיק בתורת רבינו ז"ל, וכן שיאמין בעצמו, שאף הוא בכל מדרגה שעומד מחויב לקיים רצונו ז"ל, ללמוד בזה האופן. ושנית, שנפעל להתוות את דרך לימוד העיון בפשיטות ולמעשה, עד שיובן כיצד ניתן 'לפתוח' את התורות ולעיין בהן עפ"י אותם כללים, וכן ליתן עצות פשוטות שדלינו מנסיונו, שעל ידם יוכל הלומד להתגבר על המניעה מלימוד תורת רבינו בעיון.

עתה מי ישים לנו פה לדבר, להודות ולהלל, לשבח ולפאר, לאדון הכל יוצר כל, עושה ניסים ונפלאות, מלך מהולל בתשבחות, אשר זיכנו להתחיל ספר זה, כן זיכנו לסיימו בהידור ותפארה. ה' אלהי הורני דרכך, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כי בך בטחתי, החונן אף לשאינו הגון, אל תצל מפי דבר אמת, ולא אבוש ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי, וזה החלי בעזרת ה' צורי וגואלי.

